

v bulharčine možné. Príčinou je fakt, že v bulharčine má sémantický príznak „označovanie titulu, vedeckej hodnosti, funkcie“ prevahu nad príznakom „pohlavie“, ktorý sa utvára formálne (ЧЪНГАРОВА, 1983). Nesúhlasíme pritom s názorom, že podstatné mená utvorené prechýľovaním majú tie isté lexikálne významy a štylistické osobitosti ako podstatné mená pre názvy mužského rodu (ЛИКОМАНОВА – МИЛЕВА, 1989).

6. Jazykový materiál excerpovaný z bulharských a slovenských novín a časopisov z obdobia 1987–1994 nám neposkytuje príklady na využitie slovenských prípon *-yňa, -aňa, -ca* a bulharských prípon *-ица, -иня* pri tvorení nových pomenovaní ženských osôb podľa povolania, titulu, zamestnania.

7. Celkovo možno konštatovať, že sa v súčasnej slovenčine a bulharčine zväčšuje výskyt prechýlených mien s významom „názvy činnosti, zamestnania, funkcie žien“. V hovorovej bulharčine prechýlené mená majú tendenciu k sekundárnej morfológizácii, prejavujúcu sa v upevňovaní rodu podstatných mien. Prehĺbenie výskumu tejto problematiky a porovnanie s dynamickými tendenciami v rámci danej kategórie v ostatných slovanských jazykoch môže byť príspevkom k záverom o procesoch prebiehajúcich v súčasných slovanských jazykoch a k ich typológii.

Literatúra

- АНДРЕЙЧИН, Л. На езиков пост София, 1956.
БОНДАРКО, А. В.: Теория морфологических категорий. Москва, 1976.
ЧЪНГАРОВА, Е.: Езикови фактори, обуславящи маскулинизацията на съществителни от женски род в някои случаи. Български език, 33, 1983.
Грамматика на съвременния квижовен български език Том II. Морфология. София, 1982.
ЛИКОМАНОВА, И. – МИЛЕВА, В.: За някои особености на съществителните имена за лица от женски пол в славянските езици. Съпоставително езикознание, 14, 1989.
ВИДЕНОВ, М. Грамматика на грешките, 1982 (рец.). Български език, 34, 1984.
DOKULIL, M. Tvoření slov v češtině. II. Odvozování podstatných jmen. Praha, 1967.
HORECKÝ, J. Slovo tvorná sústava slovenčiny. Bratislava, 1959.
KROUPOVÁ, L.: Žena v zaměstnaní a povolání. SaS, 16, 1980.

K problematike poľského a slovenského slovesa. Syntaktické funkcie infinitívu v poľštine a slovenčine

Wirginia Mirosławska – Miloslava Sokolová

Katedra Historii Języka Polskiego i Filologii Słowiańskiej, Łódź
– Filozofická fakulta UPJŠ, Prešov

Cieľom príspevku bude porovnať skladbu neurčitku v slovenčine a poľštine, poukázať na zhody a odlišnosti v syntaktickom fungovaní infinitívu. Sústredili sme sa na jednoduché dvočlenné vety, lebo funkcie neurčitku v súvetiach a vo vytyčenom vetnom člene si – podľa nás – vyžadujú osobitné spracovanie.

Vychádzali sme z existujúcej slovenskej a poľskej literatúry z tejto oblasti, opierali sme sa predovšetkým o *Skladbu neurčitku v slovenskom spisovnom jazyku* od J. Ružičku (1956) a o prácu B. Bartnickej *Funkcje semantyczno-skladniowe bezokolicznika we współczesnej polszczyźnie* (1982). Výsledky sme si overovali na materiáli vyexcerpovanom z prekladov do slovenčiny aj poľštiny niekoľkých pôvodných poľských a slovenských umeleckých textov. Pracovali sme aj s materiálom zhromaždeným v čase nášho lektorského pôsobenia na FF a PdF UPJŠ v Prešove, a to s písomnými prácami našich študentov (preklady úryvkov poľských umeleckých a populárno-vedeckých textov do slovenčiny, gramatické cvičenia a krátke slohové práce v poľštine). Svoju pozornosť sme zamerali hlavne na opakujúce sa typické chyby, ktoré by mohli svedčiť o tom, že slovenskí študenti uplatňovali pravidlá materinského jazyka pri používaní infinitívu v poľštine (ako kontaktný jav). Okrem toho vychádzame z porovnania slovenčiny a poľštiny, ktoré sme robili spoločne s M. Sokolovou v rokoch 1994–1995 (Sokolová–Mirosławska, rkp.).

Príspevok má podobu prehľadu syntaktických funkcií neurčitku v slovenčine a poľštine. Z veľkého počtu zhromaždených príkladov (vyše 1000 jednotiek) sme vybrali a uvádzame tie, ktoré sú typické, krátke a zreteľné. Nie náhodou pochádzajú väčšinou zo študentských prác.

Začneme porovnaním podmienok, za ktorých infinitív plní predikatívnu funkciu primárnu pre sloveso.

Neurčitok v jednoduchom prísudku sa v slovenčine vyskytuje vo vetách, ktoré vyjadrujú odpor, poľudovanie, rozhorčenie hovoriaceho nad tým, že by sa mal uskutočniť dej vyslovený v neurčitku, a v prípadoch, keď sa prísudkové sloveso bližšie určuje slovom *rád* (*-a, -o*) s nesamostatnou časticou *by*. V poľštine sa v tejto funkcii infinitív vyskytuje zriedkavejšie, a to iba v nepočtetných vetách vyjadrujúcich negatívne pocity, city voči dejovi vyjadrenému v neurčitku alebo neschopnosť vykonať tento dej. Skladba viet tohto typu je však odlišná ako v slovenčine, v poľštine je totiž nevyhnutná spojka *i* (*a*) *Ja*